

KL-1619

Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) Examination

April / May - 2013

Sanskrit : Paper - 402

(मं. ७ १ तः १) (सूक्त १८ तः २८)

(इशावास्योपनिषद्)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ नीचेनाभांथी कोर्ष पशु त्रशु मंत्रो अनुवाट सडित समञ्जवो : १४

(१) दा नो अग्ने धिया रयि सुकरं स्वपत्यं सहस्य प्रशस्तम् ।

न यं यावा तरति यातुमावान् ॥ ऋ-७-१-५

(२) सपर्यवो भरमाणा अभिञ्जु प्रवृञ्जते नमसा बर्हिरग्नौ ।

अजुहवाना धृतपृष्ठं पृषद्वयध्वर्यवो हविषा मर्जयध्वम् ॥ ऋ. ७-२-४

(३) प्र वः शुक्राय भानवे भरध्वं हव्यं मति चाग्नये सुपूतम् ।

या दैव्यानि मानुषा जनूष्यनाविश्चानि विद्वाना जिगाति ॥ ऋ ७-४-१

(४) राजेव हि जनिभिः क्षेष्येवाव द्युभिरभि विधुष्कविः सन् ।

पिशा गिरो मधवन्नोभिरश्वैस्त्वायतः शिशीहि राये अस्मात् ॥ ऋ ७-१८-२

(५) वृषा जजान वृषणं रणाय तमु चिन्नारी नर्यं ससूव ।

प्र यः सेनानीरध नृथ्यो अस्तीनः सत्त्वा गवेषणः सधृष्णुं ॥ ऋ ७-२०-५

२ ऋग्वेद मंडल-७ने आधारे अग्नि देवता विशे सविस्तर नोंध लभो. १४

अथवा

૨ ગમે તે બે ટૂંક નોંધ લખો :

- (૧) દાશરાજયુદ્ધનું સવિસ્તર વર્ણન કરો.
- (૨) ઈન્દ્ર દેવતા નોંધ
- (૩) આપ્રીસૂક્તમ
- (૪) વશિષ્ઠઋષિનું દર્શન.

૩ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે મંત્રો અનુવાદ સહિત સમજાવો : ૧૦

- (૧) કુર્વન્નેવેહ કર્માણિણી વિષચ્છતં સમા : ।
एवं त्वयि नान्यथेतोडस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥
- (૨) યસ્તુ સર્વાણિ ભૂતાનિ આત્મન્યેવાનુ પશ્યતિ ।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ॥
- (૩) અન્ધં તમઃ પ્રવિશન્તિ ય અવિદ્યામુપાસતે ।
ततो भूय इव ते तमः यं उ विद्यायां रताः ॥
- (૪) વિદ્યાં ચાવિદ્યાં ચ યસ્તદ્વેદોભયં સહ ।
अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययाऽमृतमश्नुते ।

(બ) ગમે તે એક વિશે ટૂંક નોંધ લખો : ૧૦

- (૧) સંભૂતિ - અસંભૂતિ
- (૨) ઈશાવાસ્ય ઉપનિષદનો સંદેશ.

૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ છ પ્રશ્નોના એક બે વાક્યમાં જવાબ આપો : ૧૨

- (૧) વશિષ્ઠ અગ્નિ પાસે કયા ઘરની માંગણી કરે છે ?
- (૨) આપ્રી શબ્દનો અર્થ સમજાવો ?
- (૩) ત્વષ્ટા દેવતાની સ્તુતિનું વર્ણન કરો ?
- (૪) ઈન્દ્રએ તૃત્સુઓને કેવી રીતે પરાજિત કર્યા ?
- (૫) પ્રસ્થાનત્રયી કોને કહેવામાં આવે છે ?

- (દ) મુખ્ય ઉપનિષદો કેટલા ? કયા કયા ?
 (ઊ) ઇશાવાસ્ય ઉપનિષદ અનુસાર પરમાત્માનું સ્વરૂપ સમજાવો ?
 (ઠ) વિદ્યા અને અવિદ્યાનો અર્થ સમજાવો ?

૫

આપેલ વિકલ્પમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને લખો :

૧૦

(૧) અગ્નિને રક્ષણ માટે ઘરમાં કોણે સ્થાપ્યો છે ?

- (A) અત્રિ
 (B) પરાશર
 (C) વશિષ્ઠ
 (D) વિશ્વામિત્ર

(૨) દુલોકમાં જન્મેલી મહાન દેવતા કોણ છે ?

- (A) સવિતા
 (B) ગાયત્રી
 (C) અગ્નિ
 (D) ઉષાસાનકતા

(૩) સ્વનીક શબ્દનો અર્થ કયો છે ?

- (A) ધનવાળા
 (B) પુત્રવાળા
 (C) સુંદર નગરવાળા
 (D) સુંદર તેજવાળા

(૪) ઇન્દ્રે કઈ નદીના જળ સુદાસ માટે પાર કરી શકાય તેવા બનાવ્યા ?

- (A) સપ્તસિન્ધુ
 (B) પરુષ્ણી
 (C) નર્મદા
 (D) ગોદાવરી

(૫) સુદાસ રાજાએ બે વૈકર્ણોના કેટલા માણસોને કાપી નાખ્યા ?

- (A) ૧૧
 (B) ૨૭
 (C) ૨૧
 (D) ૪૦

- (૬) મા ગૃધા શબ્દનો અર્થ કયો છે ?
- (A) પાપ કરીશ નહીં (B) કર્મ કરીશ નહીં
(C) દાન કરીશ નહીં (D) લોભ કરીશ નહીં
- (૭) ધોર અંધકારથી વ્યાપ્ત લોકો કેવા છે ?
- (A) અજ્ઞાની
(B) અંધ
(C) અસુર્ય
(D) આત્મવાન
- (૮) સર્વ પ્રાણીઓની પ્રવૃત્તિ કોણ ધારણ કરે છે ?
- (A) અગ્નિ (B) જલ
(C) સૂર્ય (D) વાયુ
- (૯) વિદ્યાથી શું પ્રાપ્ત થાય છે ?
- (A) જ્ઞાન (B) બુદ્ધિ
(C) અમૃત (D) નોકરી
- (૧૦) ઈન્દ્રએ સિંહને કોના દ્વારા મરાવ્યો ?
- (A) વજ્ર વડે
(B) મંત્ર વડે
(C) બકરી વડે
(D) હાથી વડે